

GAZETA TRANSILVÂNIEI

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

„GAZETA” IEȘIE ÎN FIECARE ZI.

ANULU L.

ANUNȚIURILE:

Pe unu anu 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

O seriă garmond 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Românii strălînătate:

Pe anu 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

Scrierile nefrancone nu se primesc. — Manuscriptu nu se retrămită.

Nr. 278.

Joi, 17 (29) Decemvre.

1887.

Cum stăm?

IV.

Brașovă, 16 (18) Decemvre 1887.

Trecem printr'o mare crisă.

Nu numai naționalitatea noastră, ci acum și cultura noastră, rezultatul muncii și a luptelor seculare ce le-au purtat strămoșii noștri, îngrășind acest pământ cu sudoarea și cu sângele lor, sunt ați amenințate în gradul cel mai suprem.

Nu mai este ați sigură în exercițiul funcțiunii sale nici un învățător dela școlile noastre confesionale, susținute cu munca cruntă a țeranului român, nu mai poate lucra ați nici unul liniștit pentru realizarea chemării sale sfinte, de a lăți cultura între fii poporului, căci asupra capului lui atâră și sabia inspectorului școlar unguresc, și a notarului, și a solgăbirului, și a fișpanului, și a ministrului.

O neliniște și nesiguranță, ne mai pomenită în istoria țării noastre, a cupriată ați cercurile noastre școlare și bisericesti, căci nici însuși preotul nu și mai poate implini neturbat oficiul său, deoce la tot pasul întâmpină necalculabila și neîmpăcata opozițiune a celor cari, în numele statului, vor să le îndrepte toate după ideile lor fixe, ce privesc în ori-ce desvoltare și lucrare românească un pericol pentru realizarea planului lor de maghiarisare.

Avem și noi câteva școle secundare, înființate și susținute nu cu concursul statului, deși destule milioane intră dela noi în visteria lui, ci înființate și susținute din averea noastră. Ei bine, aceste puține școle au ajuns să nu mai știe ce și cum se începă, numai să nu le potă găsi nodul în papură ministrul Trefort cu organele sale.

Bieții dascăli își dau toate silințele, ba mai învață acum și unguresce de când cu legile cele noue „liberale,” și cu toate acestea nu le succede a împăca pretenziunile nesfârșite ale celor dela putere.

Nu-i mirare, că cei dela stăpânire nu se potă împăca cu nimic ce se face în școlile noastre, din simpla cauză, că una este chemarea dascălilor români și cu totul alta este ceea ce pretindă ei dela dânsii.

Noi, ca și dascăli noștri, suntem de convingere, că institutele noastre românești au înainte de toate chemarea de a lăți cultura românească. La din contră, existența lor n'ar avé nici un înțeles.

Cultura românească, ca ori și ce cultură națională, recere ca învățământul să se facă în spirit românesc, în care se cuprinde înainte de toate spiritul limbei, al istoriei, al tradițiilor și obiceiurilor naționale. O cultură românească fără acest spirit nici că ne-am puté închipui.

Ministrul Trefort cu organele sale însă susțină morțiș, după cum ne dovedesc cu prisosință, că ați nu mai are loc în acest stat o desvoltare culturală românească, ci că se potă concede, deocamdată până la alte timpuri când vor dispune de un buget mai mare, numai o cultură maghiară cu limba română.

Numai așa putem înțelege ordonanțele cu care mereu tună și fulgeră ministrul Trefort asupra gimnaziilor noastre din toate părțile, cerând dela dascăli noștri să se vorbească românește, dér să cugete și să simță unguresce, și amenințând institutele noastre cu închidere, decât acești dascăli români nu vor înțelege chemarea lor așa, ca să sucésă și să schimosésă limba și literatura noastră națională, ba chiar să falsifice istoria, pentru ca să documenteze, că instrucțiunea se face în spirit unguresc.

În același timp li se cere și preoților noștri să dovedescă spirit unguresc întrodu-

când încetul cu încetul limba maghiară în administrația lor bisericească.

Toate acestea se întâmplă în ziua mare și noi pare că nu mai voim să eșim nici acum diu rolul de a servi ca nicovală pentru ciocanul unguresc.

Răsboiu în timpul de erna?

Foia specială militară austriacă „Armee und Marine Zeitung” din Viena, vorbind asupra situațiunii dice între altele:

„Ni se pare, că răsboiul nu e de loc așă de apropiat, cum se susține din multe părți. Înainte de toate nu credem într'un răsboiu de iarnă și anume din trei motive: întâiu: nici Rusia nu e așa pregătită în guvernamentele occidentale, adevă în Polonia, Podolia și Wolhynia, încât să fiă în stare a forma imediat oștiri de invasiune și a începe cu ele operațiuni cu șanse de reușită în Galiția. Alu doilea: Natura teritoriului puțin cultivat în care s'ar face operațiunile, nu e favorabilă mișcării unor armate mai mari în timpul de erna. În țările Europei centrale și occidentale, bogat cultivate și străbătute de șosele minunate, sunt posibile campaniile de erna și se potă executa. În Polonia, Podolia și Wolhynia nu se potă executa bine nici recunșterii și întreprinderii din partea unor trupe mai mici. Este altceva însă de a opera cu oștiri, ce numără sute de mii de omeni, căci țera având resurse neînsemnate aprovizionarea ar trebui să se facă de cătră secțiunile mobile de tren. Tunuri și cară cu muniții, vehicule de tren și bagajiu s'ar înomoli astfel în zăpezi, încât nu s'ar mai puté mișca din loc. Aceste împrejurări elementare nefavorabile durează în ținuturile menționate până în Maiu, ba câte odată până în Iunie și împiedecă mult ori-ce operațiuni. Nu trebuie să uităm, că îndată ce începe să se topescă zăpada, totă țera e o mocirlă sêptemâni de zile, încât omenii siliți a bivouaca în câmp se bolnăvesc, fie ei chiar cazaci, și se pierde mult material. Alu treilea este un obstacol și configurațiunea terenului. La granița ruso-galițiană se întind colosale păduri și nemărginite mlaștine seu baltării. Toate acestea constituesc o apărare pentru Galiția și de aceea n'avem să luăm în serios amenințările rusesci, că Galiția orientală va fi inundată de cazaci. Pădurile și bălțile permit a se face mișcări de trupe mai mari numai pe niște linii înguste, pe cari va fi în stare să le apere și cavaleria noastră, care de asemenea știe să călărescă și să tragă cu pușca. E posibil negreșit, ca unele sate depărtate și moșii să fiă vizitate de escadrone rusesci izolate, dér acesta nu potă hotărî asupra mersului operațiunilor celor mari. Din toate acestea noi ne formăm părerea, că e bine, negreșit, ca ministerul de răsboiu alu monarchiei să ia toate precauțiunile necesare, ca să ne asigurăm contra unor surprinderi rusesci, seu decât voră ajunge lucrurile la răsboiu, să putem noi lua ofensiva, cu toate acestea însă nu ne prea vine să credem, că se va ajunge la o campanie de erna.”

Situațiunea în Serbia.

Cu privire la situațiunea politică din Serbia, „Kölnische Zeitung” comunică unele lucruri destul de interesante. Ecă ce-i comunică corespondentul său din Viena:

Este sigur că curentul rusesc, în ultimele sêptemâni, a devenit mai pronunțat în Scupcină, probabil prin influința d-lui Persiani, ministrul Rusiei la Belgrad. Radicalii au proiectat o adresă, pe care regele îndată ce a audit despre ea, a trebuit să o respingă. Patru erau anume cererile, cari au provocat nemulțumirea regelui Milanu:

Radicalii cereau ca Serbia să se supună Rusiei în sfera unității slăvice și ca membru în familia poporilor slăvice să urmeze o politică slăvică. Alu doilea, cereau restabilirea deplină a constituțiunii bisericești ca nonica, adevă înlăturarea tuturor legilor făcute pe tărâmul bisericesc în contra dorințelor Rusiei, reche-

marea fostului metropolit Mihailu etc. Alu treilea, cereau socotela pentru Slivnița, pentru violările de constituțiune, pentru delictele și crimele fostilor miniștri și în special cereau socoteala pentru administrațiunea financiară. În fine cereau grațierea tuturor fagarilor serbi.

După ce regele a cetit acest proiect de adresă, a scris imediat, pe la 12 ore noptea, o scrisore energetică d-lui Ristic și în ziua următoare d. Ristic s'a pus pe lucru spre a converti pe deputații radicali, amenințând că se va retrage seu va cere disolvarea Scupcinei.

Regele a pus să li se spună deputaților că în discuțiunile Scupcinei potă să exprime toate dorințele lor, dér nu într'o adresă care are să fiă primită de dânsul. A costat însă mult timp și multă bătaie de cap până când țerani groși la cefă (espresiunea diarului german) să părăsescă adresa lor și să se mulțumescă cu o simplă parafrasare a mesajului.

La aceste puncte s'au referit și cuvintele aspre ce le-a adresat regele Milanu deputaților Scupcinei când i-au înănat răspunsul la mesajiu. Cu toate acestea nu se poté nega, că curentul politic e cu totul rusesc în Serbia.

Partea comică a situațiunii.

Cine-ar crede că pe frigul acesta mare „Ellenzek” ar puté suferi de fierbințeli! Și cu toate acestea, așa este. În articolul de fond din Nr. 291 schimbă forte serios charta Europei, luând ceva din Rusia și rămânând numai ca d-lu Tișza să numescă doi fișpani, unul la Chiev și altul la Odessa, căci etă, ce scrie:

„Acolo e Curlanda, Estlanda, Lieflanda și Ingermanlanda — cu un cuvânt teritoriul litoral alu Mării baltice, după nume și trecut teritoriu german; ia și-o acesta Germania împreună cu Petersburgul. Er noi luăm țera până la tărâmul stâng al Dnieprului, pentru ca să avem Chievul ca fortăreață și Odessa ca port de mare și pentru ca Rusul să fiă împins îndărăt până la Vitebsk și Smolensk. Așa trebuie să se taiă ghiarele dela laba Rusului. Asta ar fi adevărată tăitură capitală (operațiunea medicală numită „Kaiserschnitt”) a politicii seculului nostru, căci cu acesta am scote o nouă Polonia din stul întunecat alu crimei veacurilor trecute.”

De altă parte nici Rusii nu se gândesc la mai puțin, decât a pune guvernator în Budapesta. Fostul consu rus în Pesta, Gregor A. de Wolan, a scris o broșură intitulată: „Maghiarii și lupta națională în Ungaria, alăturându-i și o chartă rusă etnografică a regatului ungar. Broșura e vădată de autoritatea censurătoare din Petersburg.

După o scurtă schiță politică-istorică asupra Ungariei și poporilor sale, autorul arată ce se va întâmpla și trebuie să se întâmple peste curând ori mai târziu cu Ungaria și cu Maghiarii, și ajunge la concluziunea, că Maghiarii vor fi înăbușiți și nimic de Slavii Austro-Ungariei, vor ajunge sub dominațiunea rusă și astfel vor înceta d'a esista ca națiune. Rusia, dice autorul, nu va renunța la Slavi. Rusia folosesc deja Slavilor prin aceea că ea există. Rusia căutând să fi tare și puternică, își va implini chemarea sa în lumea slavă. Slavii nu vor peri, decât și vor întorce privirile spre Rusia și vor cere sprijinul ei. În urmă ex-consulul rus recomandă Slavilor austro-ungari, și în prima linie Cehilor, Sêrbilor și Croaților d'a fi uniți între sine, pentru ca atunci, când Rusia își va scote sabia pentru liberarea lor, să stea ca un singur om și să se arunce asupra inamicilor Rusiei pentru ca să-i strivescă. Exconsulul rus a și proiectat o chartă rusă a Ungariei, pe care în loc de: Budapesta e numele Budin, în loc de Pojanu e Bratislav, în loc de Altenburg e Staryje Grady, în loc de Alb: regală e Stolnij Belgrad, în loc de Cinci-Biserici e Peciuchoy, în loc de Mișcolț e Mișkovetz, în loc de Oradea, mare e Velikij Varadin, în loc de Ungvar e Ușgerod. În loc de Erlau e Jager ș. a.

Cursul la bursa de Viena
din 27 Decembrie st. n. 1887.

Table with financial data for the Vienna stock exchange, including interest rates (Renta de aur 5%, Renta de harti 5%) and various bond prices (Bonuri croato-slavone, Despagubire p. dijma de viad ungh.).

Bursa de Bucuresti.

Cota oficiala dela 14 Decembrie st. v. 1887.

Table with financial data for the Bucharest stock exchange, showing interest rates (Renta romana 5%, Renta rom. amort. 5%) and bond prices (Banca nationala a Romaniei 500 Lei, Ac. de asig. Dacia-Rom.).

Cursul pietei Brasov

din 28 Decembrie st. n. 1887.

Table with financial data for the Brasov market, listing exchange rates for various currencies and commodities (Bancnote romanesce, Argint romanesec, Napoleon-d'ori, Lire turcesc).

FARMACIA
I. PSERHOFER

VIENA, SINGERSTRASSE Nr. 15

la „goldenen Reichsapfel.“

Pilule pentru curatirea sangelui mai inainte numite „Pilule universale“ merita cu totu dreptul numirea d'n urma, de ore-ce in faptu nu esista aproape nici o boala, la care nu ar fi probatu in mii de casuri efectulu lor miraculosu.

Trimitendu-se preutul inainte costa cu espedarea francata 1 sulu cu pilule 1 fl. 25 cr., 2 sulari 2 fl. 30 cr., 3 sulari 3 fl. 35 cr., 4 sulari 4 fl. 40 cr., 5 sulari 5 fl. 20 cr., 10 sulari 9 fl. 20 cr.

Au incursu o multime de scrisori, prin cari consumatorii acestor pilule multamesc pentru redobandirea sanatatii lor dupa cele mai diferite si grele boale.

Reproducem aci cateva dintre multele scrisori de multamita.

Leongang, 15 Maiu 1883. Proa onorate Domnule! Pilulele D-v. produc adaverata minune, ele nu sunt ca alte asa de multe medicamente recomandate, ci ele ajuta intru adaveru aproape la toate boalele.

Stimate Domnule! Presupunandu, ca toate medicamentele D-tale voru fi asa de bune, ca renumitul balsamu contra degeraturilor, care in familia mea a facutu unu sfersitu grabnicu la mai multe umflaturi de degeratura, m'am decis pe langa tota neincrederea mea in asa numitele mijloce universale de leuire, a lua refugiulu la pilulele curatitoare de sange ale D-tale, ca prin ajutorulu acestor mici globulete se bamardeza la emorroidole, de cari suferu de ani indelungati.

Balsam contra degeraturii de I. Pershofer, de multu ani recunoscutu ca celu mai siguru remediu contra suferintelor de degeratura de totu felulu, precum si spre vindecarea ranelor invecchite etc. 1 borcanelu 40 cr., cu trimiterea francata 65 cr.

Essenta pentru ochi de Romershausen, 1 buteliu 2 fl. 50 cr., 1/2 buteliu 2 fl. 50 cr. Prafu contra asudarii picioarelor, 1 cutiu 50 cr., cu trimiterea francata 75 cr.

Afaru de preparatele aci numite se mai afla toate specialitatile farmaceutice indigene si streine, anuntate prin toate ziarele austriace, si la casu.

Trimitendu-se preutul inainte, (mai bine prin mandat postal) este portu postalu cu multu mai eftinu, decat la trimiteri cu rambursu.

Nr. 14,290-1887. Publicatiune,

referitoare la asternerea fasiunilor darei de agonisitu de clasa a III-a si a IV-a, a fasiunilor darei dupa cametele de capitalu si a acelor dupa capitalele pasive.

In urma ordinatiunii inspectoratului reg. de dare dtdo Brasovu in 3 Noemvre a. c. Nr. 17,960, se provoca, spre scopulu conscrierii si determinarii darei pentru anii 1888 si 1889:

1. Toți acei, cari aparțin acelor supuși darei de agonisitu de a III-a Clasă precum: fabricanți, neguțetori și industriași, banqueri, medici, advocați, ingineri, arendași etc. în genere toți acei cari au profesione aducetore de unu folosu, fara ca dupa acestu profesione se fi fostu cu ocaziunea determinarii darei pro 1887 deja dajduiti pro anii 1888 si 1889.

Toți acei aparținetori darei de agonisitu de a IV clasă, precum amploiații comunali, bisericesci, dela vr'o societate și amploiații privati, preoti, profesori, invetatori, comptabili, cassari etc. cari capeta salariu seu pensiuone mai multu ca 40 fl. v. a. lunaru.

4. In fine toti acei, pe a carora realitati zacu capitale cu camete, — ca se si ridice fara intarziere dela oficiulu orasesc de dare libelele respective pentru fasionarea darei de agonisitu de a III. si a IV. clasă, precum și acele pentru fasionarea darei dupa cametele dela capitalu se le reasterna la același oficiu pana celu multu in 15 Ianuarie 1888, pe cand acele pentru capitaliile pasive: celu multu pana in 31 Ianuarie 1888.

Fasiunile asupra capitaliilor pasive ascernute mai tarziu, i. e. celu multu pana in 15 Februarie 1888 se voru lua in consideratiune la determinarea aruncului generalu dupa darea de agonisitu pro 1888 numai pe temeiulu unei petitiuni, carea va justifica asternerea intarita, pe cand acele ascernute dupa 15 Februaria 1888 nu voru lua de felu in consideratiune.

Asternerea fasiunilor asupra capitaliilor pasive, carea are se se intemple in fia-care anu, deca din partea acelu supusu darei se cere ca la determinarea aruncului dupa darea de agonisitu se se ia in consideratiune datoriile ce zacu pe realitatiile sale, — se constata prin unu atestu de primire estradatu de catre oficiulu orasesc de dare proveditu fiindu acestu atestu cu datulu, sigiulu oficiului orasesc de dare si cu subscrierea respectivului amploiatu de dare. Acestu atestu servesece ca singuru documentu asupra libelului ascernutu despre fasionarea capitaliilor pasive.

Acele partide, cari pentru datoriile ce zacu pe realitatiile lor platesecu afara de cametele dupa capitale si quote pentru amortisarea capitalului, au ca se induca in libelulu fasionarei atatu suma aceea, carea au debitat'o la inceputu, catu si suma aceea, carea din suma dela inceputu debitata o au platitu in decursulu timpului prin amortisatiune seu rate; in fine au ca se se induca si cametele cari le-au platitu creditorului anualminte pentru capitalu.

Braşov, 21 Decembrie 1887. Magistratul oraşenescu.

Concursu.

Pentru ocuparea unui postu de invetatorésa, eventualu unu invetatoru la scola confesionala gr. cat. din Bistrița, cu unu salariu anualu de 300 (trei sute) fl. v. a. si quartiru bunu in scola, cu conditiune, ca invetatorésa se aiba calificatiunea receruta prin lege, apoi se fia jună, seu nemaritata, eventualu, deca invetatorésa nu s'ar afla, invetatorulu asemenea se aiba calificatiune.

Concursurile au de a se adresa la presidiulu senatului scol. gr. cat. din Bistrița pana in 20 Ianuarie 1887.

Alexandru Silasi, Theofilu Grigorescu, presidente sen. scol. notar. 3-3

Avisu d-loru abonați!

Rugamu pe d-nii abonați ca la renoirea prenumeratiunii se binevoiasca a scrie pe couponulu mandatului postalu si numerii de pe fasia sub care au primitu diarulu nostru pana acuma.

Domnii ce se aboneza din nou se binevoiasca a scrie adresa lamuritu si se arate si posta ultima.

Deca se ivescu iregularitati la primirea diarului onor. abonați suntu rugati a ne incunoscinti imediatu prin carte postale, ca in catu depinde dela noi, se se delatureze. ADMINISTR. „GAZ. TRANS“